

VASÁRNAPI ISKOLA.

JÉZUS ÉLETE.

Solly H. H. után.

(Folytatás.)

HETEDIK LECZKE.

A szombat az emberért van.

Eloolvasandó Máté 12,1—16 ; Luk. 6,1—16. Alapige Máté 12,11—12.

Jegyzetek.

Máté 12,1. A héber törvény megengedte, hogy a ki éhes volt kezével a gabona kalászát leszaggassa (V. Móz. 23, 25.), de II. Mózes 16, 22. szerint a szombat napon nem volt szabad érinteni.

12, 4. Az ur asztalára 12 kenyeret kellett tenni. (III. Móz. 24, 5—6.) A Dávid történetére nézve lásd I. Sám. 21, 1—6.

12, 6. olv. „hogy ez nagyobb, mint a templom.“ E hasonlat így értelmezendő: ha a templom szolgálainak meg van engedve, hogy szombaton dolgozzanak, azéinak is meg kell hogy legyen, a ki nagyobb, mint a templom; én több vagyok mint a templom.

12, 9. v. ö. Márk 3, 1. s köv.

12, 10. A hagyomány szerint szombaton csak a halálos beteget volt szabad gyógyítani.

Jézus mint gyermek hiven engedelmeskedett a szülői parancsnak, a vallásos rendeleteket megtartotta, s mint férfi tisztelettel emlékezett meg azokról. De a kor sokféle rossz szokásainak nem engedelmeskedett szolgálilag. S ezért nem is sokáig maradhatott el az összeütközés közte és a farizeusok között, kik a böjtölésre, a szombatra s más ily szokások megtartására fektették a fősúlyt. Lássunk néhány esetet.

A farizeusok a nagy engesztelő ünnepen (III. Móz. 16, 23. 26—32.) és más rendes ünnepeken kívül még rendkívüli napokon is tartottak böjtöt, így csütörtökön, midőn a mint hitték Mózes felment volt a Sinai hegyre és hétfőn midőn onnan lejött. Keresztelő János és tanítványai mindezeket pontosan megtartották, (mint a róm. és gör. katolikus és keleti egyház hivei most) s ugyanazért a farizeusok nagyon csodálkoztak, hogy Jézus, ki a Keresztelő János követője volt, elhanyagolta. Egyszer meg is kérdezték, hogy mi az oka, hogy „mi és a farizeusok sokat böjtölünk, a te tanítványaid pedig nem

böjtölnek?“ Máté 9, 14. (Márk. 2, 18.) Jézus a kérdésre adott feleletében határozottan elítélte az oly böjtöt, a mely csak a látszat kedvéért tartatott meg. „Böjtölhetnek-e a menyegzői vendégek“, kérdi Jézus „míg velök van a vőlegény?“ A vőlegény barátai a menyegző hetében nem gondolnak a böjtölésre, de épen úgy nem gondolnak a tanítványok sem, a míg Jézussal együtt örvendhetnek. „De eljönnek a napok, a mikor a vőlegény elvétetik tőlök és akkor böjtölnek.“ Ez annyit jelent, hogy Jézus csak azt a böjtöt helyeselte, a mely a szív bánatának volt kifejezése. Előtte más böjtölésnek nem volt semmi érdeme.

Ennél még nehezebb vádat is találtak ki ellene. Csakhamar a páska ünnep után, midőn már érett gabona borította a mezőt, Jézus tizenkét tanítványával együtt a szomszéd faluba ment. A tanítványok szaggatni kezdték a kalászatokat az ösvény mellől. Erre a farizeusok, mintha Jézust tartották volna felelősnek, azt mondák neki: „íme, a te tanítványaid törvényellenes dolgot cselekesznek, még pedig szombat napon.“ Jézus hamar elhallgattatta őket az irás szavaival, midőn nagy nemzeti hősükre, Dávidra hivatkozott, ki „a papok számára tett kenyeret elvette a templomból.“ Miután pedig tanítványainak megadta a kellő utasításokat, s miután eljárását a papokéval is indokolta, kimondotta azon sokat jelentő nézetet, hogy: a szombat van az emberért és nem az ember a szombatért. Következőleg az ember fia ura a szombatnak. A szombatosság ma is ismert dolog, de ez a farizeusokéhoz még csak nem is hasonlítható. A farizeusok semmit meg nem ettek volna a mi szombaton készült, mivel szombaton nem volt szabad dolgozni.

Egy más ehez hasonló eset a synagógában fordult elő, hol egy fájos kezű ember volt jelen. A farizeusok próbára akarták tenni Jézust, hogy aztán a vének tanácsa előtt bevádolhassák. Jézus vevén észre szándékukat, így szólott: „menj és állj a középre.“ Akkor azt kérdezte a jelenlevők közül, főleg a törvénytudóktól, szabad-e szombaton jót vagy rosszat tenni? szabad-e az embert megmenteni vagy elveszteni? Kérdését mély csend követte, midőn egy lenéző tekintetet vetvén rájok így kiáltott: „nyujtsd ki kezedet“ s a beteg keze azonnal meggyógyult, a farizeusok pedig, mivel kérdésére nem tudtak felelni, elmentek, hogy megbeszéljék, hogy mit tegyenek a szombatot megszegő Jézussal. (IV. Mózes 15, 32—36.) Jézusnak ezen gyógyítását némelyek csodának tartják. De a farizeusok nem tekintették természetfeletti dolognak s nekünk sincs miért annak tekintenünk. A fő dolog az, hogy Jézus a szombatot megszegte s hogy a farizeusok e miatti boszujokban elakarták veszíteni őt. Míg azok amott tanácskoztak, ő félre vonult, hogy magános imájában közlekedjék mennyei Atyjával.

Lukács közvetlen ezután a 12 tanítvány választatását adja elő, a mi hihetőleg ez időtájban is történt; de ekkor még nem neveztettek apostoloknak. E nevet csak halála után kapták.

Kérdések:

- 1) Hogy kezdett fejlődni az ellenségeskedés Jézus és a farizeusok között.
- 2) Beszélj el kettőt vagy hármat az ellene felhozott vádakból. Mivel vádolták a tanítványokat?
- 3) Mit csinált a két párt, miután a synagógából kimentek?

NYOLCZADIK LECZKE.

Az uri ima.

Elolvandó: Máté 6, 9—13; 7, 7—11; 18, 21—35. Alapige: Máté 6, 9—13.

Jegyzetek.

Máté 6, 6. „Ki a mennyben vagy“ némely kritikusok véleménye szerint későbbi toldás kell hogy legyen.

Olv. „a mi holnapra való kenyereidet add meg nekünk ma.“ A „mindennapi“ szó helytelen fordítása az eredetinek.

„12. Olv. „a mint mi is megbocsátottunk azoknak, kik ellenünk vétettek.“

„13. „És ne vigy a kísértetbe, hanem szabadíts meg a gonosztól.“ Valószínűleg nem tartozott az eredeti imához. Ezek Jézusnak a Gecsemánében mondott nevezetes szavai s hihető, hogy a tanítványok azért foglalták az uri imához, hogy azzal együtt mindig ismételhessék. A gonosz némelyek szerint erkölcsi roszt jelent. Az eredeti szó legtöbb helyen az ördögre vonatkozik.

„Mert tied az ország, stb.“ kihagyandó.

„A men,“ = „valóban“ vagy „ugy legyen.“ Az apostoli korban a zsidók és a keresztények az ima bezárásánál használták. Ha az imaolvasó imádkozott, akkor a gyülekezet mondotta rá az „Ament“, a mi annyit tett, hogy a hallottakat hiszik és elfogadják, (v. ö. V. Móz. 27, 15—26; I. Kron. 16, 36. Neh. 8, 6. Zsolt. 106, 48. 1. Kor. 14, 16.)

(A Jézus imáját érdekesen tárgyalja Nagy Gusztáv a Prot. theol. könyvtár V-ik kötetében. A lelkészek és tanítók figyelmébe ajánljuk.)

A Jézus ellenségei mindinkább kezdettek szaporodni. Már már nem volt kitől várjon segítséget.

Ha a vallásosabbakhoz akart fordulni azokat a farizeusok tartották vissza, ha a politikai hatalmakhoz, onnan a sadduceusok közönyössége és vallásbeli ridegsége utasította el. Csak a nép azon osztálya maradt hátra, a melyik a synagógába sem járt; azok a kiket „bűnösöknek“ neveznek. Ezek között volt egy néhány a ki hitt, a ki örömmel lépett országába s öröm-

mel hallgatta őt. De szigorú követeléseinek ezek sem tudtak eleget tenni. Még tanítványai között is alig maradt hű. Hová kellett hogy forduljon tehát? Rokonihoz? Azoktól nem sok segítséget várhatott. Barátihoz? Azok elhagyták. De mégis volt egy menedék Istenhez fordult. Munkája sikerét tőle várta. Életét rábizta. Bizalmát imában fejezte ki, s a segítséget imában kérte. Életének minden nagyobb mozzanatára imában készült elő. (Ezt különösen Lukácsnál látjuk 3,21. 5,16. (v. ö. Márk 1,35. 6,46. Máté 14,23) 6,12. 18,28. 22,41.42. v. ö. Máté 26,36 sk.) Imái rövidke és keresetlenek voltak. Ha imádkozni akart, akkor külön vonult valamely magányos helyre. Ha nappal nem volt ideje, éjjel imádkozott. Akkor aztán a rokon- és gyermeki érzelmek árja özönlötte el egész szívét. A világról elfeledkezett, csak az Atyát ismerte, világi gondjait mellőzte, s csak reményét és félelmét, örömét és bánatát tárta fel, és arra enyhülést, vigaszt és erőt nyert.

Innen jöhetett azon bizalmas gondolatra is, „kérjetelek és megadatik“. Ámbár sokszor megesett vele is, hogy a mit kért nem kapta meg úgy, a mint kérte, mégis mindig meg volt elégedve.

Jézus nem csak néma szavakban könyörgött, hanem imájának alakot is adott azért, hogy azt mások is megtanulhassák. Legszebb és legmeghatóbb minden imája között az általánosan ismert „uri ima“.

Az uri ima két evangelistánál van leírva, de mind a szerzés körülménye, mind annak oka eltérő azoknál. Máté szerint Jézus a sokaságot tanította meg imádkozni. Lukács azt mondja, hogy Jézus először magánosan imádkozott s azután kérték tanítványai, hogy tanítsa meg őket is. Erre Jézus azt felelte, „a mikor imádkoztok ezt mondjátok: Atyánk! szenteltesse meg neved. Jöjjön el országod. Holnapra való kenyerünket add meg nekünk ma. És bocsásd meg vétkeinket, a mint mi is megbocsátottunk azoknak, a kik ellenünk vétettek.“

Két dolgot jegyezzünk meg. Elsőbben, hogy csak azért lehet őszintén könyörögni, a miért megtettünk minden tőlünk kitelhetőt. Hiába kérjük a mindennapi kenyeret, ha nem dolgozunk azért becsületesen és szorgalmasan. Minden valódi imában Istentől arra kérünk segítséget, hogy teljesíthessük akaratját. Másodsor, hogy csak akkor várhatjuk büneink bocsánatát, ha mi is megtudunk bocsátani. Ha nem bocsátunk meg azoknak, a kik megbánták, hogy megsértettek, ha elutasítjuk azt, a ki megakar békülni velünk, nem vagyunk alkalmasok arra, hogy Isten megbocsátását elfogadhassuk. Isten csak azokat szereti s azokon könyörül, a kik szeretetben és könyörületességben hozzá hasonlóknak igyekeznek lenni.

Kérdések:

1. Miért volt oly nehéz Jézusnak segítséget találni?

2. Miben talált erőt és vigasztalást? Miért szólott oly bizalommal az imáról?

3. Hogy várhatjuk Isten megbocsátását?

KILENCZEDIK LECZKE.

A farizeusok és a publikánusok.

Elolvásandó Luk. 18, 9—14; 15, 11—32; alapige: Luk. 15, 18—20.

Jegyzetek.

Luk. 18, 11. A zsidók állva szoktak imádkozni (l. 1. Sám. 1,26. Máté 6,5. Márk 11,25. Luk. 18,11), azonban a valódi áhitatos imát térdelve végezték (1. Kir. 8,54; Esd. 9,5; Solt. 95,6.).

„ 15,12. A héber örökösödési jognál fogva az ifjabbik fiu fél annyit kapott, mint bátyja.

„ „moslék“ helytelen fordítása az eredeti szónak, mely a Szent-János kenyérfá gyümölcsét jelenti (botanicus neve *Ceratonia siligna*). Ezt még ma is megeszik.

„ 18. Az ég ellen és ellened (v. ö. Máté 18,21. 1. Sam. 7,6. 10,1. 7,51.

„ 19. „Tégy engemet olyanná stb.“ (v. ö. 1. Móz. 48,20. Ézs. 41,15.

„ 22. „felöltöző ruha“ helyett „felső ruha“.

A Jézus beszédeinek és tanításainak különös erőt és szépséget kölcsönöznek a jól alkalmazott példázatok. Azokban mindig sok igazság rejlik, azok mindig az életből vannak merítve. Alig tudnánk szebbet és tartalomdusabbat találni, mint az, a melyet a tékozló fiuról mondott. Mily bölcsesség, mily magaslatos gondolatok vannak abban foglalva!

A mi célunknak leginkább megfelel az a része, a mely különösen a Jézus életét s a farizeusok és bűnösökhöz való viszonyát magyarázza. Lássuk tehát ezt.

Mindig szálfka volt a farizeusok szemében, hogy Jézus miként elegyedhetett össze a bűnös néppel, miként alázhatta meg magát annyira. Tán ha ezt nem teszi, még némelyek követőivé is tudtak volna lenni. De nem, a büszke farizeus azt nem tehette, hogy a „bűnösök“ és közönséges emberek közé vegyüljön. Ő teljesen meg volt elégedve önmagával. Neki elég volt a törvény s csak arra törekedett, hogy annak minden betűjét betöltse. Buzgóságát a nép előtt fitogtatta s az Isten tetszésének megnyerése felől magát biztosnak érezte. Ez egyoldalúság magával vonta a legnagyobb irigykedési vágyat. Midőn látták, hogy a nép nem azt teszi, a mit ők, gyűlöletük csak fokozódott s azon hitben, hogy ők igazak voltak, másokat lenéztek.

Ebből kifolyólag a názareti új próféta iránt, kinek a népszerűsége nagyobb kezdett lenni, mint az övék, a legkeserűbb gyűlölettel viseltettek. Azzal vádolták, hogy ő népszerűséget hajhász s hogy még a bűnösökkel is képes összeállni, ha jó terített asztallal kínálják.

A tékozló fiú példázata éles vonásokban igazolja ez állapotot. Azt tán mindenki is ismeri s ha nem ismerné, valóban megérdemli, hogy megismerje, mert annál hatásosabbat és szebbet alig lehetne találni. (A tanító olvassa vagy olvastassa el tanítványaival annyiszor, hogy meséjét teljesen ismerjék meg. Csak azután foghat a magyarázathoz. Ennél pedig arra ügyeljen, nehogy tanítványai azt higgyék, hogy itt valamely könyvemű fiúról van szó, mivel ez eset Zsidóországban természetes volt. Fő súlyt kell fektetni az ő színter megtérésre). Mily igaz egy történet! Mindjárt rá ismerünk benne a publikánusra, ki eltávozott volt az Isten szolgálatából s most bűnbánattal tért vissza. Ott van vele szemben a farizeus, a haragos fivér, vallásos- és erkölcsösnek tüntetve fel ugyan, de a ki csak fizetésért, szolgálilag és büszkeségből, szeretet és jószívűség nélkül tesz valamit.

Lukács még magasabb szempontból veszi fel. Ő a pogányt és zsidót állítja szembe. A messze ország a külvilágot jelenti, mely nem ismeri Istent, a pogányságot, melynek jelképe a disznó. — Mindkét esetben a példa forrása az emberiségben van. A menyei Atya bűnös gyermeke megszegi az isteni törvényt s képzelt szabadsága után szomjazva elszakad Istentől. Dobzódik mindaddig, míg a nyomor megtéríti. A bűnértet megalázza és az Isten lábai elé borulásra bírja. Az Isten szeretete sem késik, felemeli őt és visszaadja elvesztett becsületét.

Egy másik példában szintén a farizeus és a publikánus, vagyis a büszke és az alázas viszonya van előnkbe adva. Vizsgáljuk meg azokat közelebről. Mindkettő a templomba lépik, az egyik a homlokára és karjára kötött jelekkel (Mát. 23,5.) azért, mert a templomban jobban elvégezheti vallásos kötelességét (Mát. 23,5. 4 Móz. 15,37. sk. 1 Móz. 68); a másik mert bűnei alatt roskadozni kezdett s csak az Ur az, a kihez fordulni mer. Amaz elvégzi pontosan, a mit a törvény kíván, még a rendesnél tán többet is. Meg is van elégedve. De valjon mit szólhatunk mi róla, ki azt a szegényt oly büszkén lenézte? Azt, hogy egy megtérő bűnös felett inkább örvendeznek az égben, mint 99 igaz ember felett, a kiknek nincs szükségök megtérésre. Igen, mert a megtérő szívében oly nagy igazság magva rejlik, a melyről ama törvény szolgálinak még csak fogalmuk sincs.

Kérdések.

1. Mi hibájok volt a farizeusoknak? Miért nem akartak tanulni Jézustól? Miért voltak oly kíméletlenek a bűnösök iránt?

2. Mond el a tékozló fiu példáját és magyarázd meg.
3. Mond el a farizeus és a publikánus esetét.

TIZEDIK LECZKE.

Összeütközés az írástudókkal és a farizeusokkal.

Elolvandó: Máté 15, 1—20; Márk 7, 1—5 vagy 1—23. Alapige: Máté 15, 10. 11.

Jegyzetek.

Máté 15, 1. A zsidóknál fontos dolog volt a kézmosás ebéd előtt
III. Móz. 15, 11. A vének alatt a bölcsek értendők. v. ö. Zsid. 11, 2.
4. v. ö. II. Móz. 20, 12. 21, 17.

„11. Itt Jézus nem a törvényt, hanem az erkölcs elleni tisztátalanságot érti.

Az a tény, hogy Jézus a szombatot nem tartotta meg a törvény értelmében, még eddig csak a galileai farizeusok figyelmét vonta magára, de nemsokára a fővárosiak is lépéseket tettek ellene. Nehány írástudó farizeus Jerusálemből egyenesen a Genezáreth tavához jött, s Jézushoz csatlakozott, hogy meghallgassa tanítását. Első kérdésük az volt: „Mi az oka, hogy tanítványaid a vének rendeleteit megrontják, mivelhogy nem mossák meg kezeiket, mielőtt enni akarnak? „Ézzel Jézus a törvényt és a szokásokat szegte meg, s az igaz zsidó vallással teljesen ellenkező szellemben tanított. A tisztátalanság nagy bűn volt, s elkerülésére roppant sok szabályt dolgoztak ki. A mi nagyon is helyes lett volna, ha azzal a testnek szükséges tisztasága czéloztatik. De az egészen négy fejezetből álló törvény majdnem neveltséges dolgokra is kiterjedt: ha egy sírdomb felett keresztül ment valaki, már egész teste tisztátalan lett; ha a piacon járt, ott sok emberrel érintkezvén, teste tisztátalan lett, ezért aztán nagyon sokféle módja van előírva a mosakodásnak.

Mivel felelhetett Jézus mindezekre a vádakra? Hasonló, sőt még nagyobb áthágással vádolta őket: „Mi az oka, hogy ti is megrontjátok az Isten parancsát rendeléseitek által? Mert Isten parancsolta: tiszteljé a te atyádat és anyádat“, ti pedig azt mondjátok, hogy valaki ajándékát felviszi a templomba, ha atyját vagy anyját soha sem tisztelte is, az mégis használ neki. Ti képmutatók! Valóban ti csak ajakkal tisztelitek Istent, de szívetek távol van tőle.

Ily válaszból elég tisztán megérthették, hogy állanak a dolgok. Valószínűleg nem is kérdezősködtek tovább. De úgy látszik, hogy Jézus is átlátta, hogy az írástudóktól és farizeusoktól nem volt mit várjon. A sokaságot összegyűjtötte és hathatós szavakban előadta, hogy nem az fertőzteti meg az embert, a mi száján bemegegy, hanem az, a mi azon kijő. Nem az a kérdés, hogy mit eszünk, hanem az, hogy mit cselekszünk.

Enkölcsi bünt érzéseinkkel és rosz érzéseinkből származó cselekedeteinkkel követünk el. Ez a mily természetes dolog előttünk, ép oly ismeretlen volt a zsidók előtt. Szerintük az volt és ma is az a kérdés, hogy a törvény mit parancsol. A disznóhúst, például, még ma sem eszik meg, nem mintha az egészségtelen eledel volna, hanem mivel az a törvény.

Epen ezért a Jézus példázatát sem értették meg még tanítványai sem. Az a lassúság, melylyel a bűn lényegét felfogták és akadékoskodó természetük, élénken előnkbe tárják, hogy Jézusnak mily nehézségekkel kellett megküzdeni. Láthatjuk, hogy ő még a nagy tömeg között is egészen egyedül érezhette magát. Igen, mert nem volt, a ki gondolatait megérteni, érzéseit viszonzni tudta volna. Csodálkozhatunk-e, ha halála után annyira félremagyarázták. A kereszténység igazságai tehát először nem a „bölcseknek és okosoknak“, hanem egyszerű kisdud csemetéknek voltak hirdetve.

Ezzel Jézus életének első szakaszát megismertük. Tekintsük át azt, mielőtt tovább mennénk. (A tanító helyesen fog cselekedni, ha a leczkéket rendre ismételteti tanítványaival.) Láttuk, hogy hosszas hallgatás és előkészület után fellépett és a Keresztelő János küldetését tovább folytatta, hirdetvén a mennyország eljövételét. Éreztük evangéliumának magas szellemét, kegyes gyöngédségét. Láttuk, hogy az az egyszerű nép szívére nagy hatást tett: azok örömmel hallgatták őt. Az ugynevezett bűnösök legszamosabban seregelték hozzá, s oly szívességben és szeretetben részesültek, a minőt előtte még sem proféta, sem más szent nem mondhatott. De a kor buzgó vallásos népét, a farizeusokat szavai nem érintették. Azoknak elég volt saját igazságuk, saját szokásaik. Ezekről mindinkább megvettették. A növekedő gyűlölet és ellenségeskedés életében nagy válságot idézett elő. Erről szólani fogunk a következő leczkékben.

Kérdések.

1. Mit értettek a farizeusok a kéz tisztátalansága alatt?
2. Mivel mutatta meg Jézus, hogy hagyományaiknak nincs semmi értéke.
3. Mi teszi az embert valóban tisztátalanná?

EGYHÁZI SZEMLE.

„Sok elsők lesznek utolsók.“ Az irás eme szavai betöltek a franciaországi szerzetrendeken is, hol a mártiusi rendeletek folytán nov. 7-kéig 300 kolostort zártak be s 5000 szerzetest üztek ki celláikból. Kik egykor a lelkiismeret bírószekében ültek s az inquisitio által rémületben tartották az egész keresztény világot, Franciaországban ma hazátlan buj-